

مصورسازی استانداردهای دنیای فراداده

تألیف و ترجمه:
دکتر حمیدرضا خدمتگزار
یم موسوی زاده

ویراستار علمی:
دکتر فریبرز رودی

فهرست مطالب

۷	پیشگفتار.....
۱۱	مقدمه نهایی.....
۱۳	فصل اول - مقدماتی و مبانی مصورسازی و اینفوگرافیک.....
۱۵	۱-۱- مقدمه.....
۱۵	۱-۲- مفهوم مصورسازی.....
۲۱	۱-۳- مزایای مصورسازی.....
۲۴	۱-۴- انواع مصورسازی.....
۲۹	۱-۵- اینفوگرافیک ها.....
۲۹	۱-۵-۱- تعریف اینفوگرافیک.....
۳۲	۱-۵-۲- مزایا و حوزه های کاربرد اینفوگرافیک.....
۳۳	۱-۵-۳- تاریخچه اینفوگرافیک.....
۳۸	۱-۵-۴- انواع اینفوگرافیک.....
۴۰	۱-۶- جمع بندی.....
۴۳	فصل دوم- مصورسازی استانداردهای فراداده های.....
۴۵	۲-۱- مقدمه.....
۴۷	۲-۲- محورهای طبقه بندی.....
۴۸	۲-۲-۱- کارکرد.....
۵۱	۲-۲-۲- هدف.....
۵۴	۲-۲-۳- دامنه.....
۵۷	۲-۲-۴- جامعه.....
۶۱	۲-۳- معرفی استانداردها.....
۲۰۰	۲-۴- وب سایت مرجع استانداردها.....
۲۰۸	۲-۵- جمع بندی.....
۲۰۹	منابع.....

پیشگفتار

حس دیداری انسان در تعامل و تبادل اطلاعات به انسان قدرت بالایی می‌بخشد. خاره با و عناصر دیداری عاملی موثر در درک موثر اطلاعات محسوب می‌شود. استفاده وسیع از نشانه‌ها و تصاویری که درک عمومی از آنها تقریباً یکسان و یکنواخت است، در بیشتر نقاط دنیا کاربردی فراگیر دارد. بر همین اساس بهره‌گیری از دیداری‌ها در فعالیت‌های تخصصی و حرفه‌ای از اهمیت بالایی برخوردار است.

مصورسازی رابطه نزدیکی با برخی ابعاد نمایش تصویری و شناختی دارد. روش‌های کاربردی نشانگرها و نشانه‌های تصویری در کنار مبانی ادراک بشری دارای رابطه‌ای نزدیک هستند. شناخت جنبه‌های ادراکی، مبانی روان‌شناختی و نحوه درکی که ما از محیط اطراف داریم، به علاوه مطالعاتی که در مقولاتی وابسته چون سوزن دیدنی انسانی و تأثیرات آن بر فرایند برقراری ارتباط با فقره‌های دیداری انجام می‌شود، همگی می‌توانند به فربه شدن مباحث مصورسازی منجر شوند. یکی از هدف‌های مهم مصورسازی اطلاعات، حمایت از نگرش فکری انسان با استفاده مناسب از ابزارهای تصویری خاص است.

با رشد و افزایش زیاد اطلاعات در جهان، راهبرد دیداری ارائه اطلاعات اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. برای تدوین داده‌های بسیار، می‌توان با انجام فرایندهای مصورسازی به شکل‌دهی منظم و استاندارد آنها پرداخت. در ساختار ارائه اطلاعات جنبه‌های متعددی در نمایش آن وجود دارد، که رعایت هر یک از آنها می‌تواند به بهینه‌سازی نمایش و فهم بهتر اطلاعات منجر شود. طراحی هنری و مبانی شناخت و کاربرد رنگ، از عوامل موثر در مصورسازی محسوب می‌شود. رنگ، نوع و شکل مادی مورد استفاده، طراحی پیوندهای ضروری، توصیفگرهای خاص، و نکات هندسی به کار رفته در ساختار واحد تصویری اطلاعات، همگی قابل توجه و عنایت می‌باشند. فضای کلی نمایش اطلاعات نیز متناظر با صواب و زیادهای طراحی هنری است. کاربرد نمادهای مناسب در بافت اطلاعات متنی، به منظور تفهیم بهتر اطلاعات، دارای اثربخشی است زیرا نمادها حاوی معنا هستند. کشف و شناخت مفهوم نمادها در ارائه تصاویر اطلاعات کاربردی سودمند دارد.

هدف از توسعه روش‌ها و کاربردهای مصورسازی تأمین شرایط مناسب برای بازیابی اطلاعات و ارائه بازنمون بهتر برای درک طلب فقره‌های اطلاعاتی است. مصورسازی در نمایش اطلاعات علاوه بر کمک در درک بهتر و ایجاد ارتباط موثر، سبب افزایش ارزش اطلاعات نیز می‌شود. این سودمندی در شیوه‌های بازنمایی و ارائه اطلاعات سبب پدیدآوردن فضایی مطلوب برای تعامل اطلاعات تولید شده

است. ارزش اطلاعات همواره در بهره‌گیری مفید از آن نهفته است. با کاربرد روش‌های بهینه‌سازی در ارائه تصویری اطلاعات، نفوذ مفاهیم آن افزایش می‌یابد. برای شناخت مفاهیم علمی و توسعه دانش بشری، روش‌های مصورسازی می‌تواند به میزان زیادی در انتقال اطلاعات به انسان مؤثر واقع شود. براین اساس می‌توان بیان کرد که از زمره اهداف مهم استفاده از فنون و شیوه‌های مصورسازی، ایجاد شرایط بهتر تفکر و تحلیل اطلاعات در نزد کاربران است.

با توجه به این نکته مهم که قدرت یادگیری دیداری، در زمینه انتقال داده‌های تصویری نحو مطلوبی انجام می‌پذیرد، بر همین اساس توجه خاصی نسبت به تنویر آن در مطالعات مصورسازی صورت گرفته است. چنانچه یکی از مباحث عمده‌ای که مطالعات مصورسازی بر اساس آن به رشد و پویایی دست یافته، مباحث مربوط به زمینه‌های ادراکی است که بیشتر در حیطه روان‌شناسی دربردار می‌گیرد و میزان تاثیرگذاری دیداری‌ها بر یادگیری را مورد بررسی قرار می‌دهد.

استانداردهای فراداده و سازماندهی اطلاعات در فعالیت‌های تخصصی حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، در کنار مطالعات مربوط به زمینه‌های علوم رایانه، ارتباطات و دیگر عرصه‌های مرتبط که در پی موثر دارد. استانداردهای نامبرده از نظر کاربرد در محیط‌های اطلاع‌رسانی، کتابخانه‌ها و مراکز پژوهشی دارای اهمیت است. شناخت اولیه و کلی این استانداردها به کاربران و متخصصان کمک می‌کند تا با آگاهی بیشتر نسبت به بهره‌گیری از آنها اقدام کنند و بتوانند به

کاربردهای سودمند این عرصه پردازند. ساماندهی اطلاعات ضروری مربوط به استانداردها سبب پدیدآمدن متنی جامع، سودمند و کاربردی برای استفاده متخصصان شده تا بتوانند با ویژگی‌های هر یک از استانداردها آشنا شده و در انتخاب و بهره‌گیری از آن آگاهی داشته باشند.

در متن پیش رو، کوشش همکاران ارجمند جناب آقای دکتر حمیدرضا بهنگزار و سرکار خانم مریم موسوی زاده در تدوین و تنظیم نه‌گانه کاربردهای استانداردها قابل تقدیر است. توضیح مصورسازی داده به نحوی انجام گرفته و بهره‌گیری از قالب‌های اینفوگرافیک برای تبیین بصیرت استانداردها و ارتباط میان آنها به ارزش اثر افزوده است. متن برای استفاده متخصصان موضوعی در زمینه‌هایی چون علم اطلاعات و دانش‌شناسی، علوم رایانه، مدیریت، ارتباطات و دیگر حوزه‌های مرتبط سودمند است.

فریبرز درودی

ویراستار علمی و

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایپاک)

مقدمه نویسندگان

اثر پیشرو بر بر آن است تا گستره وسیع دنیای فراداده را در قالبی تصویری ارائه دهد. استانداردهای فراداده گستره‌ای متنوع دارد و انواع مختلفی را شامل می‌شود به گونه‌ای که متخصصان و مدیران اطلاعات برای تصمیم‌گیری در خصوص استفاده از آن‌ها در فعالیت‌های خود با مشکل مواجه می‌شوند. ارائه تصویر از این استانداردها می‌تواند راهگشای خوبی برای این امر باشد. زیرا مصورسازی با توجه به مزایای آن، که در فصل اول اثر حاضر بدان پرداخته شده است، مانند انتقال مؤثرتر اطلاعات، توانایی درک بهتر مجموعه داده‌های پیچیده و یا حجیم و کاربرپسندی، با چنین هدفی به کار گرفته می‌شود.

بدنه اصلی این کتاب شامل دو فصل است. در فصل اول به معرفی مفهوم مصورسازی، مزایای آن، انواع مصورسازی، اینفوگرافیک‌ها به عنوان یکی از انواع مصورسازی که در این اثر به کار گرفته شده، مزایا و حوزه‌های کاربرد اینفوگرافیک‌ها، تاریخچه و انواع آن‌ها پرداخته است. در فصل دوم دسته‌بندی استانداردهای فراداده از نظر چهار محور کارکرد، هدف، دامنه و جامعه، مصورسازی این استانداردها و در نهایت معرفی مختصر هر کدام از استانداردها ارائه

شده است. در پایان کتاب نیز فهرستی از آدرس وبسایت هر کدام از ۱۰۵ استاندارد مطرح شده ارائه گردیده است.

منظور از استانداردهای فراداده‌ای، دستورالعمل‌ها، پروتکل‌ها، ساختارها و سایر قالب‌های استاندارد است که از جنبه‌ها و دیدگاه‌های مبرناک به فراداده‌ها توجه کرده‌اند. لازم به یادآوری است که همانگونه که در مقدمه فصل دوم نیز بیان شده است، فصل دوم این اثر در واقع ترجمه اثر ایللی (۲۰۱۰) است. وی در این اثر اینفوگرافیکی از دسته‌بندی استانداردهای فراداده‌ای را به همراه واژه‌نامه تخصصی معرفی اجمالی هر استاندارد ارائه داده است. هر چند به نظر می‌رسد که پژوهش‌های ترجمه‌ای می‌تواند درخصوص بازبینی استانداردهای موجود و ورود استانداردهای جدید به این اثر انجام شود، اما با توجه به ترجمه بودن این بخش، سعی شده است به منظور رعایت اصل حفظ امانت در ترجمه، ساختار کلی اثر تکرار شده حفظ شود.

محتوای این کتاب می‌تواند به عنوان یک مرجع در حوزه معرفی استانداردهای فراداده مورد استفاده دانشجویان و متخصصان رشته‌های علم اطلاعات و دانش‌شناسی، مدیریت و مهندسی فناوری اطلاعات قرار گیرد. از همه صاحب‌نظرانی که انتقاد و پیشنهادی برای ارتقاء اثر حاضر دارند، تقاضا داریم هر گونه نظر خود را در خصوص کتاب حاضر با ایمیل h.khedmatgozar@gmail.com ارائه فرمایند.

حمیدرضا خدمتگزار

مریم موسوی زاده